

Naar aanleiding van een opmerking van S. I. DE VRIES (1961) moge ik hier vermelden, dat ik enkele jaren geleden bij een 30-tal lijders aan klierkoorts met een negatieve reactie van Paul-Bunnell de proef van Sabin-Feldman liet uitvoeren. De uitkomst was bij al deze zieken negatief.

Literatuur: DE VRIES, S. I. (1961) Glandulaire toxoplasmose. *Ned. T. Geneesk.* **105**, 816.

Amsterdam, 1 mei 1961

J. E. MINKENHOF

NADELEN VAN LIBRIUM

Het feit, dat in drie weken tijds twee van de vijf patiënten die op mijn advies Librium gebruikten, een beenfractuur opliepen, stemt mij tot nadenken.

De eerste patiënte, een vrouw van 74 jaar, ging in toenemende mate gebukt onder zorgen, waarvoor haar gezinsleden geen grondslag konden ontdekken. Zij maakte psychisch een gespannen indruk. Na het gebruik van viermaal daags 1 capsule Librium van 10 mg gedurende 36 uur, viel zij op de grond, toen zij, zoals ze gewoon was, 's nachts van de ondersteek gebruik maakte. Zij liep een collumfractuur op. Slaperigheid, moeheid, onverschilligheid en ongelijkmatige spiertonus kunnen bij deze oude dame een betekenis gehad hebben.

De tweede patiënt was een jongen van 17 jaar, die een minderwaardigheidsgevoel heeft: Hij werd zodanig door de grootte van zijn neus geobsedeerd, dat hij operatieve correctie nastreefde en soms zelfmoordneigingen had. Na 6 weken gebruik van Librium, aanvankelijk driemaal daags 1 capsule van 10 mg, later stijgend tot driemaal daags 2 capsules, verminderden het minderwaardigheidsgevoel, de obsessie van de neus en de zelfmoordneigingen geleidelijk. Bij navraag gaf hij toe, tijdens het gebruik van Librium veel meer van de invloed van een paar borrels te merken dan voorheen. Onlangs raakte hij op de bromfiets bij een verkeersongeluk betrokken. Hij liep een onderbeenfractuur op. Het is mij niet bekend of hij tijdens de bosting onder invloed verkeerde van alcohol.

Via een tussenpersoon, die zelf de potentiëring van alcohol en Librium achter het stuur van zijn auto ondervonden had, hoorde ik van de ervaringen van twee andere artsen. Aan hen zouden drie verkeersongevallen bekend zijn, waarbij de combinatie van Librium en alcohol mogelijk een betekenis had. Een van deze ongevallen was er een met dodelijke afloop, waarbij degene die het veroorzaakt had onder invloed stond van slechts 1 capsule Librium en een glas bier.

In een referaat (1960) in dit *Tijdschrift* wordt gewezen op het verband tussen alcohol, chloorpromazine, meprobomaat en verkeersongevallen.

Het verdient aanbeveling, na te gaan of de combinatie van Librium en alcohol nog meer verkeersongevallen veroorzaakt dan chloorpromazine of meprobomaat met alcohol dat doen, te meer daar iemand die onder invloed is van Librium zo „vrij” is, het advies van zijn arts geen alcohol te gebruiken in de wind te slaan.

Literatuur: Referaat (1960) Alcohol, chloorpromazine, meprobomaat en verkeersongevallen. *Ned. T. Geneesk.* **104**, 2622.

Noordwijkerhout, 28 april 1961 A. G. TH. VAN DER LUGT

(PARACELSUS') CASTRATIE DOOR EEN VARKEN

Naar aanleiding van de interessante mededeling van HILFMAN (1961) over een paar Batak-kinderen, bij wie het

scrotum door een varken werd afgebeten, moge ik erop wijzen, dat deze vorm van castratie uit de geschiedenis der geneeskunde bekend is: immers de overlevering wil, dat op deze wijze PARACELSUS op jeugdige leeftijd aldus zou zijn ontmand.

De (voorzover mij bekend) oudste optekening van dit verhaal vind ik bij BOERHAAVE (1732) die in het begin van zijn *Elementa Chemiae* een schets van de geschiedenis der scheikunde ontwerpt en daarin een korte biografie van PARACELSUS inlast. Hierin heet het:

„Triennem sus castrasse dicitur; eunuchus inde habitus: ubique sane acrem se mulieribus inimicum gessit; effigies tamen viri ad vivum expressa pingit barbaturum”.

De tegenstelling tussen de aanwezigheid van een baard bij PARACELSUS en zijn afzijdigheid, om niet te zeggen vijandigheid tegenover vrouwen heeft BOERHAAVE blijkbaar geïntrigeerd.

Literatuur: HILFMAN, M. M. (1961) Castratie door een varken. *Ned. T. Geneesk.* **105**, 796. — BOERHAAVE, H. (1732) *Elementa Chemiae*, I, bl. 20. Leiden.

Amsterdam, 22 april 1961

G. A. LINDEBOOM

VERBREIDING VAN PARAPLEGIA SPASTICA HEREDITARIA

In verband met een studie van de genetische overdracht van deze aandoening en de geografische spreiding in Nederland moge ik de collegae verzoeken hun medewerking te willen verlenen door mij opgave te doen van de bij hen ingeschreven of bekende gevallen van morbus Strümpell (erfelijke ziekte met spastische verlammingen van de benen). Dit onderzoek geschiedt mede op verzoek van en in samenwerking met de Staf van de neurologische Universiteitskliniek in Leiden.

Literatuur: BRUINS, J. W. (1958) Paraplegia spastica hereditaria. *Ned. T. Geneesk.* **102**, 2210.

Deventer 1 mei 1961

J. W. BRUINS

Gibsonstraat 37

LATE ILEUS NA CURETTAGE

In aansluiting op Nuttige notities no. 24 (1961), waarin melding wordt gemaakt van een ruptura uteri in het litteken ener door de curette veroorzaakte perforatie van de baarmoeder, moge ik hier nog eens wijzen op de mogelijkheid van verkleving en erop volgende vaste vergroeiing van een darmlis op de plek waar de uterus door het instrument werd beschadigd, met een ileus als eventuele „Spätfolge” van zo'n niet steeds herkende complicatie, die — in het geval dat ik zelf kon waarnemen en mededelen — pas zeven jaar na de curettage tot laparotomie wegens dunnedarm-ileus leidde.

Literatuur: HERMANS, A. G. J. (1927) Een geval van ileus door niet alledaagsche oorzaak (zg. late ileus na curettage). *Ned. T. Geneesk.* **71**, I, 2256. — Nuttige notities No. 24 (1961) *Ned. T. Geneesk.* **105**, 831.

Rotterdam, 29 april 1961

A. G. J. HERMANS

DE SAMENSTELLING VAN EEN PLACEBO

Bij lezing van het artikel van A. J. PHILIPSOON (1961) over cinnarizine trof het mij, dat daarin werd gesproken van „placebo” zonder nadere aanduiding omtrent de samenstelling daarvan. Deze wordt trouwens naar ik meen zelden of nooit opgegeven. Dit lijkt mij niet juist. De term placebo impliceert een indifferente stof zonder farmacologische werking, idiosyncrasie enz., en men kan zich afvragen of dergelijke stoffen eigenlijk wel bestaan.

Zou het bij volgende gelegenheden geen aanbeveling verdienen, de auteur te verzoeken de samenstelling van zijn placebo nauwkeurig mee te delen inclusief de eventueel daarin verwerkte hulp- en kleurstoffen? Als achteraf mocht blijken, dat de als placebo gebruikte stof(fen) toch een farmacologische werking bij de onderzochte aandoening heeft (hebben), wordt het resultaat van de proef onzuiver, maar dit is dan te achterhalen.

Literatuur: PHILIPZOOM, A. J. (1961) De invloed van cinnarizine op duizeligheid; een elektro-nystagmografisch onderzoek bij 55 patiënten. *Ned. T. Geneesk.* 105, 657.

Zaandam, 10 april 1961

H. VAN BEEK

Als placebo wordt in het algemeen bij farmacologische onderzoeken alleen het oplos- of bindmiddel gebruikt. In het onderhavige geval werden tabletten van melksuiker plus cinnarizine, en als placebo zuivere melksuikertabletten gegeven.

Het gevaar bestaat dus niet, dat het effect van een werkzaam middel ten opzichte van het effect van een ander middel wordt vergeleken dat misschien ook werkzaam zou zijn.

Amsterdam, 4 mei 1961

A. J. PHILIPZOOM

BERICHTEN BUITENLAND

Engeland

Herinnering aan John Tyndall en het tyndall-effect.

— De *Journal of the American Medical Association* van 1 april (bl. 1177) ontleent aan een onlangs verschenen geschiedkundig werk (R. N. DOETSCH, *Microbiology. Historical contributions from 1770 to 1908*) bijzonderheden over de Ier JOHN TYNDALL (1820-1893) die evenals PASTEUR belangstelde in het vraagstuk van generatio spontanea en het als fysisch in onderzoek nam. Zijn werk op dit gebied is samengevat in een verhandeling voor de Royal Society in 1876, getiteld: *The optical department of the atmosphere in relation to the phenomena of putrefaction and infection*. In een glazen ruimte gevuld met door watten gefiltreerde lucht ontdekt men met „a concentrated luminous beam” geen spoor van lichtverstrooiing. TYNDALL onderstelde dat met de „power of scattering light” door de filtratie ook de „power of producing life” aan de lucht is ontnomen. Deze onderstelling bevestigde hij door buizen die „optically empty” waren te vullen met gesteriliseerde urine. Ze bleven helder in tegenstelling tot controlebuizen met ongezuiverde lucht. „It would be simply monstrous to conclude that they had been spontaneously generated”.

TYNDALL onderscheidde scherp observatievermogen en intelligentie. „For the right interpretation of scientific evidence, something more than mere sharpness of observation is requisite, very keen sight being perfectly compatible with very weak insight”.

Meals-on-Wheels. — Het aan bejaarden thuis bezorgde voedsel kwam onlangs in het Hogerhuis ter sprake. De aldus verstrekte steun, die door „voluntary bodies” wordt verleend, is van groot belang daar aldus velen zelfstandig kunnen blijven. Verscheidene leden wezen erop dat de „local authorities” hier een taak hebben. Uit het antwoord der regering bleek dat deze reeds in 1959 beloofd had een wettelijke regeling te maken „to enable local authorities to make direct provision of meals”. Het onderwerp is nog in studie: „the Minister was now considering how best to frame legislation for „meals-on wheels” (*Lancet*, 29 april, bl. 939).

Difterie te Liverpool. — Sinds 1941 zag men de difterie gestadig in frequentie afnemen:

1941-1945	8371 gevallen (403 sterfgevallen)
1946-1950	1345 „ (35 „)
1951-1955	49 „ (4 „)
1956-1960	7 „ (1 „)

In de jaren 1956-1958 werd geen enkel geval aangegeven; in 1959 spoorde men een gezonde uitscheider op in verband met een epidemie in het gebied van Lancashire. In 1960 waren het 6 gevallen (3 zieken en 3 gezonde uitscheiders) in twee groepjes, beiden in het buitenland (België en Cyprus) besmet.

De epidemiologische analyse leerde dat te Liverpool het percentage geïmmuniseerden tot 1956, was gestegen en na dit jaar op verontrustende wijze is gedaald. Hier volgen de percentages van de kinderbevolking.

1952	41,7 pct
1953	42,5 „
1954	43,6 „
1955	44,2 „
1956	45,6 „
1957	43,6 „
1958	39,5 „
1959	36,0 „ (<i>Lancet</i> , 29 april, bl. 937).

Psychosomatisch onderzoek. — Een peripatetische correspondent van de *Lancet* van 15 april (bl. 823) verwachtte bij een achtjarig knaapje een psychisch lijden als oorzaak van een hardnekkig eczeem, te kunnen ontdekken. Op zijn inleidende vraag: „Do you like going to school?” antwoordde het patiëntje: „I like going to school and I like coming from school, but it's the bit in between I don't like”.

Geneeskundig onderlegde patiënten. — Een peripatetische correspondent van de *Lancet* van 1 april (bl. 718), die welvertrouwd is met Amerikaanse patiënten, meende zich niet meer te kunnen verbazen over de kennis van geneeskundige zaken, die zij bij het opnemen van de anamnese soms ten beste geven: „mijn bloeddruk bedraagt 170 en mijn witte bloedlichaampjes zijn aan de lage kant”. Maar hij was niet voorbereid op het antwoord van de dame, bij wie hij informeerde of zij wel eens bloed in de urine had gehad: „15 rode bloedcellen per gezichtsveld bij sterke vergroting”.

Ontwerp van zelfmoordwet. — Onlangs heeft een commissie uit het Hogerhuis een nieuw ontwerp van de zelfmoordwet in studie genomen. Het is de bedoeling „to provide that neither suicide nor attempted suicide shall any longer be a criminal act”. Bij de besprekingen kwamen ook cijfers ter tafel. Tegen ieder zestal dodelijke verkeersongelukken in Engeland en Wales boekt men 5 gevallen van zelfmoord en 5 bij de politie bekend geworden pogingen tot zelfmoord. Het aantal pogingen dat verborgen blijft schat men op het vijfvoudige (*Medicine, Science and the Law*, bl. 249).

De kraamheer op de corridor. — Een inzender van de *British Medical Journal* van 8 april (bl. 1018) (consultant psychiatrist and chairman of the Leicester and Leicestershire Branch of the Association for the Improvement of the Maternity Services) meent dat vele ziekenhuizen met node-loos straffe maatregelen worden bestuurd. Tot deze rekent hij het verbod voor de vader, de geboorte van zijn kind bij te wonen. „If a mother wishes her husband to be present at the birth of their child, this wish should be granted gladly. To refuse is cruel and may cause considerable psychological suffering”.